

Nagy T. Katalin

Hidak, párbeszéd

VIII. Kastélypark Nemzetközi Művésztelep

Gernyeszeg,
2022. VIII. 5-ig

A mi Budapestnek Gödöllő, az Marosvásárhelynek Gernyeszeg. A gödöllői Grassalkovich-kastélynak nincs saját művésztelepe, a gernyeszei viszont nyolc éve büszkélkedhet vele, hála a Teleki-házaspárnak, a támogatóknak és a két alapító művészeknek, Knyihár Amarilla festőművészeknek és Pokorny Attila szobrászművészeknek. 2014 óta a meghívott művészek munkái hidat építenek időben és térben. Időben, mert a kastély története messze a múltba visz. Nemcsak az épület őrzi barokk kori stílusát, hanem a szobrok, szobortörödékek és a kastély épen megmaradt, növényi ornamentikával díszített, súlyos faajtói is. Számos alkotás párbeszédet folytat régi idők ismeretlen művészeivel; különösen sokan kerülnek közeli kapcsolatba Giovanni Guilianival, az olasz-német szobrásszal, Ganümedész, Neptunusz, Vé-

nusz és a többi fennmaradt mitológiai figura feltételezett alkotójával. A hídvérés térben is létrejön, hiszen az alkotók különböző országokból érkeznek. Idén az erdélyi és a magyarországi művészekon kívül mexikói és vietnámi alkotók jöttek Gernyeszegre. A művésztelep befejezéseként kilenc művész harminc munkája volt látható a kastély elegáns termeiben megrendezett kiállításon.

Az épület ezer sebből vérzik, a költséges felújítás lassan halad. Az egyik gyógyírt éppen az itt dolgozó művészek és az itt készülő alkotások jelentik. Pokorny Attila, akinek a munkásságában fontos helyet foglalnak el természetművészeti alkotások, az idén a kastélyhoz vezető útra épített be két madártolldomborművet, melyek egyrészt a park örökös lakóinak, a madaraknak állítanak emléket botlatókövek formájában, másrészt a tollra mint

Daniela JAUREGUI:
Eltévedt flamingó
Erdélyben, 2022,
akril, olaj vászon,
210×330 cm
A művész jóvoltából
↓

↑
Tien Le THUA: *Cím nélkül*,
2022, vegyes technika,
130×100 cm
A művész jóvoltából

íróeszközre is utalnak. A magyar nyelvben a toll az írás művészetét is jelenti; „jó tollú író” – szoktuk mondani. A szerteágazó Teleki-családnak pedig számos tagja neves tollforgató volt, ezért a tollkövületek őket is megidézik. A Teleki-család egy másik alkotásban is fókuszba került. A vietnámi művész, Tien Le Thua, mielőtt Gernyeszre érkezett, Budapesten a Nemzeti Múzeumban felfedezte a *Himnusz* kissé megégett kéziratát, és mivel tudta, hogy Magyarország egyik miniszterelnöke is a Teleki-famíliához tartozott, úgy gondolta, megidézi nemzeti múltunk dokumentumát, illetve annak részleteit. Tien Le Thua művészetében visszatérő motívum az írott szöveg hol automatikus írás formájában, hol idézetként, értelmezhető vagy éppen olvashatatlan szöveggé. Túl a művészettörténeti jelentőségen a folyó írás képi felhasználása egyfajta mementó is számára, hiszen megcáfolhatatlan tény, hogy a kézírás napja leáldozóban van a digitális világban.

A Gernyeszegen dolgozó művészek egy része nem tudja és nem is akarja kivonni magát a látottak hatása alól. A barokk szobrok talapzatán fintorgó arcok, a jellegzetes, kontrasztos beállításokban pózolók mitológiai figurák idén a Mexikóban és Európában élő alkotópáros, Daniela Jauregui és Stano Cerny festőművészek munkáin jelentek meg. Daniela egy másik vásznán egy flamingó és a gernyeszegi gólya került egy térbe. Azt gondoltam, ez is a hídépítés egy módja, de kis utánanézés után kiderült, hogy egyes újabb rendszerezések a flamingóféléket a gólyaalakúak rendjébe sorolják, vagyis a gernyeszegi gólyákat a mexikói flamingók rokonainak tarthatjuk.

Stano egyik munkáján is feltűnnek állatok vagy inkább keverék-lények. A kis kollázslemek a Szlovákiából származó festő egyik kedves, barokk kori állattankönyvéből, Ulisse Aldrovandi 1640-ben megjelent bestiáriumból származnak. Ezekre a különös teremtményekre sokáig valós lényekként tekintettek, Stano is szívesen viszi magával őket, s a gernyeszegi barokkban való kalandozásaihoz is nélkülözhetetlennek érezte jelenlétüket. Harmath István szobrászművész is helyben talált motívumból indult ki, amikor a gazdagon faragott hatalmas ajtók egy részletét nagyította fel. Művészetében gyakran fordul elő a kicsinyítés vagy a nagyítás, így egyrészt el tud távolodni a valóságtól, másrészt mind önmagát, mind a nézőt kizökkenti saját dimenziójából.

Nem mindenki kötődött a kastélyban fellelhető motívumokhoz, többen magukkal hozták az éppen őket foglalkoztató kérdéseket, s kihasználva az inspiratív közeget, itt keresték a válaszokat, például Knyihár Amarilla, Őry Annamária, Harmath Ica és Makkai István. Knyihár Amarilla kitartó következetességgel kutatja a tükröződés jelenségének filozófiai és festői aspektusait. Lírikus alkat, festményein összekapcsolódik a valós látvány és a képzelt valóság. A tükröződések által létrejövő csalfa terek, azok átláthatósága és átjárhatósága sokáig foglalkoztatta, két idei munkája a képtér rétegeinek megnyitásával kísérletezett a monokróm és a színes festészet eszköztárának kiaknázásával. Egyes képein keskeny, ablakszerű sávok jelentek meg, melyek engem a restaurátorok által használt kutatórésekre emlékeztettek, de értelmezhetjük őket időkapuként is. Rebbenékeny, finom ecsetcsapásaival nemcsak a leveleket és fűszálakat, hanem a levegőt, az atmoszférát is képes érzékeltetni, tájidézetének felfogása a távol-keleti tusrajzok világával rokonítható.

Harmath Ica is kerüli a narratív előadásmódot. Cezurazarjai festői hatású, monokróm képek, melyeket az aprólékos műgonddal felvitt, olykor szeszélyesen tekerő vonalrajz ural. A *Kilátások* című sorozatának lapjain az átluggatott buborékok kicsiny bolygóknak tűnhetnek, de a kétértelmű műcím személyes életterekre is utal. Másik munkáján a vonalszöttes intuitív módon épül fel, a mintázatok spontán tekernek, alakulnak a papíron, a messziről foltokként ható kompozíció közeledésünkre meglepő részletekkel gazdagítja a vizuális élményt.

Személyes emlékek inspirálták Őry Annamáriát, akinek korábbi munkáiban a tájkép, a famotívum volt meghatározó. Most két évezredekkel túlélő, kis kövület lett választott témája. Az egyik egy gyerekkorban talált megkövesedett csiga, a másik a keleti kultúrák jadeköve, mely leggyakrabban zöldes árnyalatokban pompázik, és amelynek selymes csillogását a festő finom érzékenységgel ragadta meg. Vajda János egy sora jutott az eszembe: „Miként egy ősvilági kövület, / Magam elé meredve ültem ott.” Talán a művész is azonosult e két kis tárggyal. Miért is ne? Minden alkotás egy kicsit önarckép is – szoktuk mondani.

A kiállított munkák legtöbbször elmondható, hogy látásmódjában hangsúlyos szerepet játszik a meditatív felfogás, a szemlélődő attitűd. Az ideai társaságban egy másfajta művészetfelfogás is megjelenik: a művészet játékra, humorra való képessége és törekvése. A gernyeszegi homo ludens Makkai István, aki a nézőt is csapdába csalja interaktív szobraival. A levágott farkú féreg szobrát megtekerve vidáman felnevetünk, de aztán, ha belegondolunk a gyilkos szituációba és annak erkölcsi üzenetébe, rá kell jönnünk, hogy a látszat csal, a furcsa lény kínjában tekergeti megmaradt testrészét.